

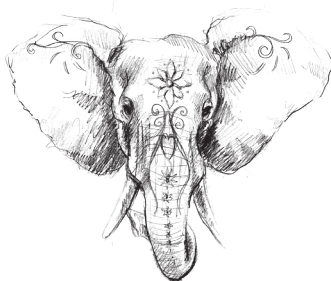
ΑΓΝΗ ΙΩΑΝΝΟΥ

Ο ΛΕΥΚΟΣ  
ΕΛΕΦΑΝΤΑΣ



διόπτρα





## Κεφάλαιο πρώτο

### Ο λευκός ελέφαντας

«Μαμά, θέλω κουλούρι!»

«Θα σου πάρω από τον κουλουρά, όταν φτάσουμε στον Άγνωστο Στρατιώτη. Πρώτα θα αγοράσουμε τα παπούτσια, γιατί θα κλείσουν τα μαγαζιά», είπε η μαμά, που ήταν πάντα λογική και πρακτική.

«Όχι! Θέλω κουλούρι και να πάμε στα περιστεράκια», είπα εγώ, που δεν ήμουν ούτε λογική ούτε πρακτική, αφού ήμουν τριών χρόνων.

«Είπα όχι», είπε η μαμά και μπήκε στον Μούγερ τραβώντας με ξοπίσω της.

«Καλημέρα», είπε η πωλήτρια στη μαμά.

«Καλημέρα. Θα θέλαμε ένα ζευγάρι καθημερινά παπούτσια.»

«Για τη μικρούλα εδώ;» ρώτησε η πωλήτρια.

Κρυβόμουν πίσω από το φουστάνι της μαμάς κι έσκυψε να με πάρει από το χέρι.

«Μη φοβάσαι, αγάπη μου, έλα να...» – και εκεί άφησε αυτό που έλεγε μετέωρο.

«Μη χειρότερα! Καλέ τι όμορφο είναι τούτο! Πώς σε λένε, αγάπη μου;»

«Αγνή», απάντησα ντροπαλά.

«Αγνή! Όνομα και πράμα!»

Η πωλήτρια με σήκωσε, με απίθωσε πάνω στον πάγκο και άρχισε να παραληρεί.

«Καλέ, ελάτε να δείτε τούτο δω!»

Γύρω μου μαζεύτηκε κόσμος, που με χάζευε και έβγαζε επιφωνήματα θαυμασμού.

«Πες πώς αλλιώς σε λέμε!» είπε η μαμά.

«Μπιζιτ Μπαντό», είπα κι έβαλαν όλοι τα γέλια.

Ήμουν έτοιμη να τα μπήξω.

«Μην αρχίσεις πάλι τις κλάψεις, Αγνούλα», είπε ενοχλημένη η μαμά.

Αυτό γινόταν όπου έκανα την εμφάνισή μου. Όλοι ισχυρίζονταν πως τους κοβόταν η ανάσα, μόλις με αντίκριζαν. Μου τσιμπούσαν τα μάγουλα, με έπαιρναν αγκαλιά, με έβαζαν να τραγουδάω το «φέρτε μου ένα μαντολίνο» με φιλούσαν, με χάιδευαν.

Γεννήθηκα λοιπόν φέροντας σαν στάμπα αυτή την περίεργη ομορφιά, που ήταν και ανεξήγητη, γιατί δεν την είχα κληρονομήσει από κανέναν. Μπορεί βέβαια και να ήταν απόφαση των άνωθεν, οι οποίοι, για να ξεφύγουν από τη βαρεμάρα της γαλήνης των πεδίων στα οποία ζουν αιωνίως, σου πετάνε ένα δώρο που σε ξεχωρίζει από τους υπόλοιπους και περιμένουν να δουν τι πανωλεθρία θα φέρει στη μικρή, πεζή ζωή σου.

Γιατί η ομορφιά είναι μοιραία. Είναι κάτι που ανήκει στη μορφή και τραβάει το βλέμμα και την προσοχή, θες δεν θες. Όποιος την αντικρίζει αναγκάζεται να αντιδράσει σε αυτή. Να τη θαυμάσει, να την επιθυμήσει, να την κατακτήσει, να τη φθονήσει, να τη λατρέψει, να την αμφισβητήσει ή και να την καταστρέψει.

Η ομορφιά, επίσης, θεωρείται πολύτιμο δώρο, αν και τα πολύτιμα δώρα συχνά έχουν καταστροφικές συνέπειες για τον παραλήπτη, όπως φαίνεται σε μια αρχαία ιστορία: Μια φορά κι έναν καιρό, στο μακρινό Σιάμ, ήταν, λέει, ένας βασιλιάς. Όταν κάποιος υπήκοός του έκανε κάτι που τον προσέβαλε, αντί να τον τιμωρήσει, του έκανε δώρο έναν λευκό ελέφαντα. Ο υπήκοος δεν μπορούσε παρά να δεχτεί το δώρο αυτό με μεγάλες τιμές, αλλά και με την πρόβλεψη ευγνωμοσύνη, για να μην προσβάλει τον βασιλιά, αφού ο λευκός ελέφαντας ήταν ένα εξαιρετικά πολύτιμο δώρο. Δεν επιτρέπεται όμως να τον βάλει να εργαστεί, επειδή ήταν ιερός, ούτε βέβαια να τον πουλήσει προσβάλλοντας τον βασιλιά. Ο άμοιρος υπήκοος ήταν αναγκασμένος σε όλη τη ζωή του να φροντίζει, να ταΐζει και να στεγάζει τον λευκό ελέφαντα στο φτωχικό καλύβι του, πράγμα που σταδιακά τον βύθιζε σε απόλυτη φτώχεια και απελπισία.

Η ομορφιά υπήρξε ο δικός μου λευκός ελέφαντας. Με ακολουθούσε παντού και πάντα, τραβώντας όλα τα βλέμματα και την προσοχή, μέχρι που βρέθηκα στη σκιά του και δεν ήμουν εγώ η κυρά του, αλλά εκείνος ο κύριός μου. Δεν γινόταν να τον ξεφορτωθώ ούτε να παραπονεθώ, αφού κάτι τέτοιο θα έμοιαζε με χυδαία αχαριστία στα μάτια των άλλων, που θαύμαζαν το πολύτιμο ιερό ζώο μου και με θεωρούσαν τυχερή.

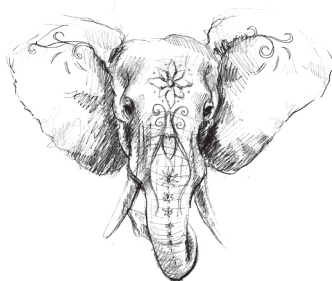
Δεν υπήρξε καμία συνταρακτική ή αστεία ιστορία για εμένα ως νήπιο, για το τι έκανα ή τι έλεγα, τότε περπάτησα ή τότε μίλησα, αν ήμουν έξυπνη ή καλή ή ταλαντούχα σε κάτι. Ήμουν «όμορφη» και, καταπώς φαίνεται, αυτό τα έλεγε όλα. Στη διάρκεια της παιδικής ηλικίας, η βασική ανάγκη είναι να σου καθρεφτίσουν τον εαυτό σου και όχι τη μορφή σου. Ένα όμορφο πρόσωπο είναι απλώς ένα όμορφο πρόσωπο και δεν λέει τίποτα για το ποιος είσαι πραγματικά.

Το πράγμα έγινε ακόμα πιο περίπλοκο εξαιτίας της μαμάς. Δεν μπορούσε βέβαια παρά να παραδεχτεί πως ναι, όντως, η Αγνούλα ήταν όμορφη. Αλλά η μαμά είχε κάποιο θέμα με τις όμορφες γενικώς. Θες επειδή η μαμά της θεωρούνταν μια καλλονή της Πόλης, η οποία, όταν πέθανε ο άντρας της κι έμεινε χήρα με τρία κορίτσια, δεν διανοήθηκε να πιάσει δουλειά η ίδια, αλλά φόρτωσε στη μεγάλη κόρη της, τη μαμά μου, όλη την ευθύνη της επιβίωσής τους; Ίσως όλοι να εκθειάζαν τη γιαγιά που ήταν «καλλονή», ενώ η μαμά στα δεκαέξι της δούλευε για να τις ζήσει και συγχρόνως τελείωσε το σχολείο, το πιάνο της και τα γαλλικά της, πέρασε μάλιστα και στην Ιατρική, την οποία όμως αναγκάστηκε να παρατήσει, προκειμένου να πάει η μικρή αδερφή της πανεπιστήμιο. Η μαμά δεν ήταν η όμορφη της οικογένειας, αλλά η άξια και η αγωνίστρια.

Έτσι, νήπιο ακόμα, κάθε φορά που με τσάκωνε να κοιτάζομαι στον καθρέφτη, προσπαθώντας να καταλάβω τι δημιουργούσε όλο αυτό το σούσουρο, με κατακεραύνωνε με ένα απαξιωτικό: «Πφ! Καλή είσαι! Πάλι στον καθρέφτη κοιτάζεις; Η ομορφιά δεν έχει αξία, άλλα είναι εκείνα που μετρούν στη ζωή». Τέλος πάντων, κατέληξα να ντρέπομαι για

τη φυσική ομορφιά μου, που φανερά δυσανεστούσε τη μαμά, και να αισθάνομαι ενοχή που την είχα. Όταν με εμφάνιζε κάπου και μαζεύονταν όλοι γύρω μου να με χαζέψουν, με έκανε να αισθάνομαι ένοχα γι' αυτό, κι ας ήταν κάτι που ούτε ήλεγχα ούτε έφταιγα εγώ που το είχα. Με έκανε να νιώθω πως ήταν κάτι κακό που έκανα. Κατέληξα πολύ σύντομα να επιθυμώ με όλη την ψυχή μου να μην ήμουν όμορφη, γιατί ήταν ένα πρόβλημα. Και καθώς κανένας δεν έλεγε κάτι για τον χαρακτήρα ή τα επιτεύγματά μου, πίστεψα αυτό που μου έλεγαν. Πως το μόνο άξιο θαυμασμού επάνω μου ήταν η ομορφιά μου. Και τίποτε άλλο.

Προσπάθησα σκληρά να κάνω τη μαμά να δει πως, παρόλο που είχα αυτό το απαίσιο κουσούρι, ήμουν καλό κορίτσι και την αγαπούσα πάρα πολύ, αλλά η Δέσποινα δεν έδειχνε να το αναγνωρίζει.



## Κεφάλαιο δεύτερο

### **Το σπίτι μας**

Στον Μεσοπόλεμο ο παππούς Νίκος, που είχε πολεμήσει στον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο και στη συνέχεια στη Μικρά Ασία, αγόρασε με λίγα λεφτουδάκια που μάζεψε δουλεύοντας στην αποξήρανση της Κωπαϊδας ένα φτηνό οικόπεδο σε κάτι κατσαβραχα σε μια ερημιά της Αθήνας.

«Τι το αγόρασες, μωρέ Νίκο, αυτό;» του έλεγαν. «Θα σας φάνε οι λύκοι στην ερημιά!»

Ο παππούς δεν πτοήθηκε, εξάλλου δεν είχε χρήματα να αγοράσει οικόπεδο μέσα στην πόλη. Έχτισε λοιπόν εκεί ένα στενόμακρο πλιθινο σπίτι, που στη μία άκρη είχε μια κάμαρη, στη μέση ένα μακρύ σαλόνι και στην άλλη άκρη μια μεγάλη κουζίνα κι ένα μπάνιο. Στο πάτωμα είχε πλακάκια με σχέδια, από αυτά που σήμερα έχουν γίνει βίντατζ. Επειδή βρισκόταν στην ερημιά, χωρίς νερό ή ρεύμα, έφτιαξε στην κουζίνα ένα ξύλινο πατάρι, όπου αποθήκευαν τα τρόφιμα που ήθελαν



ξηρασία, κι ένα υπόγειο κελάρι, όπου φύλαγε η γιαγιά όσα τρόφιμα χρειαζόνταν δροσιά κι υγρασία, και κυρίως το κρασί του παππού. Μια υπόγεια φλέβα τρεχούμενου νερού διέσχιζε το οικόπεδο κι ο παππούς άνοιξε δύο πηγάδια. Το οικόπεδο ήταν μεγάλο και έτσι το σπίτι είχε μια τεράστια, υπέροχη αυλή με δέντρα και πολλά λουλούδια.

Στα μέσα της δεκαετίας του πενήντα ο μπαμπάς και η μαμά παντρεύτηκαν και στο σπίτι χτίστηκε προσθήκη για να στεγάσει το ζευγάρι. Με την εισροή των μεταναστών από τη Μικρά Ασία, ο αστικός ιστός σκαρφάλωσε σιγά σιγά στο βουνό και το σπίτι μας εγκοιλώθηκε σε έναν μεγάλο δήμο. Όταν γεννήθηκα εγώ, το σπίτι ήταν παράδεισος, με μια τεράστια αυλή, γεμάτη δέντρα, ειδικά μια μεγάλη συκιά, που έκανε άσπρα βασιλικά σύκα, γλυκά σαν μέλι, μια τεράστια μουριά, λεμονιές, νεραντζιές και πολλά λουλούδια, που την άνοιξη σκορπούσαν παντού ευωδιές. Είχαμε δύο κοτούλες, μία κατσικούλα, σκύλο και γάτες.

Οι γονείς μου έχαιραν μεγάλης εκτίμησης σε όλη τη γειτονιά και ήταν και οι δύο πολύ ιδιαίτεροι και ξεχωριστοί άνθρωποι. Η μαμά μου, η Δέσποινα, που για κάποιον μυστήριο λόγο τη φώναζαν Πίτσα, ήταν μορφωμένη και καλλιεργημένη κόρη στρατιωτικού γιατρού κι εγγονή λογίων. Δίδασκε γαλλικά και πιάνο, δούλευε και ως προϊσταμένη σε μια κατασκευαστική εταιρεία.

Όσο για τον μπαμπά... Αυτός ήταν ο έρωτας. Βιολιστής, δούλευε στην ορχήστρα ελαφράς μουσικής του προγόνου της ΕΡΤ, το ΕΙΡ, και δίδασκε βιολί, μαντολίνο, ακορντεόν και αρμονία. Είχε αυτό που λέμε «απόλυτο αφτί». Χτυπούσα με το προύνη το ποτήρι και ρωτούσα: «Τι νότα είναι αυτή, μπαμπά;». «Λα μεμιόλ», απαντούσε εκείνος. Από μικρή είχα

μάθει όλες τις νότες στο πιάνο κι έτρεχα να πατήσω το πλήκτρο για να δω αν είχε δίκιο, και να! Ήταν λα μεμεόλ.

Ήταν μορφή. Μαστόρευε τα πάντα, έφτιαχνε κατασκευές, ήταν χρυσοχέρης και είχε τρομερό χιούμορ. Αλλά και η μαμά είχε χιούμορ, πετούσε κάτι μπηχτές που σε έριχναν κάτω από τα γέλια, αλλά προτιμούσες να μην είσαι εσύ ο στόχος της γλώσσας της.

Ο μπαμπάς ήταν ο ήρωάς μου και τον ακολουθούσα παντού. Μέχρι να πάω σχολείο, είχα μάθει όλα τα μέρη του αυτοκινήτου και όλες τις μάρκες, ήξερα τι έχουν μέσα τα ραδιόφωνα και πώς ονομάζονται όλα τα εργαλεία. Με φώναζε κουκουτσάκι και κολλητήρι, επειδή ήμουν συνεχώς κολλημένη πίσω του.

Μαζί μας έμενε και η μαμά του μπαμπά, η γιαγιά Αγγέλα, που τη φώναζαν Κοκώ. Ο παππούς, που ήταν ένας εντελώς εκκεντρικός και φευγάτος καλλιτέχνης και πότης, την είχε χωρίσει για να αφοσιωθεί στην κιθάρα του, τα ποιήματά του και τα μελίσσια του. Επειδή οι γονείς μου δούλευαν όλη μέρα, με μεγάλωνε η γιαγιά, χωρίς να μου δίνει ιδιαίτερη σημασία, οπότε έκανα ό,τι ήθελα. Δεν με μάλωνε ποτέ και σε ό,τι κι αν τη ρωτούσα, απαντούσε: «Εγώ, παιδάκι μου, δεν ξέρω, να ρωτήσεις τη μαμά σου και τον μπαμπά σου».

### **Σχολική πανωλεθρία**

Μια μέρα, εκεί στα έξι, έφυγα από το σπίτι και πήγα στο σχολείο. Όλοι νομίζαμε πως θα διαπρέψω, επειδή είχα μάθει να διαβάζω από καιρό και λάτρευα τα βιβλία, αλλά αποδείχθηκα άθλια μαθήτρια. Τα χρόνια εκείνα δεν έκαναν διαγνώσεις

για μαθησιακές δυσκολίες. Αντί γι' αυτό, μας κρεμούσαν ταμπέλες. «Η Αγνούλα είναι έξυπνη μεν, αλλά επιπόλαια, απρόσεκτη και τσαπατσούλα», έβγαλε πόρισμα η δασκάλα. Δεν ήμουν όμως τίποτε από όλα αυτά, αλλά ένα παιδάκι με ΔΕΠΥ,\* η οποία τελικώς διαγνώστηκε (με μια μικρή καθυστέρηση) σαράντα χρόνια αργότερα.

Ήμουν αυτό που λένε καλό παιδάκι. Η ανατροφή μου με είχε κάνει να είμαι υπάκουη, συνεργάσιμη και καλότροπη, γιατί είχα μεγάλη ανάγκη να είμαι αποδεκτή. Η διαταραχή μου ωστόσο με έκανε ιδιαίτερα παρορμητική κι ενθουσιώδη και δυσκολεύόμουν να πειθαρχήσω σε κανόνες για πολύ. Συχνά, μάλιστα, ξεχνούσα παντελώς τι μας είχε πει η δασκάλα να κάνουμε. Τετράδια, βιβλία, μολύβια, γόμες, ξύστρες, μπλοκ ιχνογραφίας, δουλειά για το σπίτι στροβιλίζονταν μέσα στο μυαλό μου χωρίς να κάθονται σε μια σειρά. Η προσοχή μου ήταν αδύνατον να σταθεί σε κάτι για πάνω από μερικά δευτερόλεπτα, παρεκτός κι αν συναντούσα κάτι που με μάγευε, βιβλίο, εργαλείο, παιχνίδι, οπότε χανόμουν μέσα σε αυτό και ξεχνούσα τι δουλειά μάς είχε δώσει η δασκάλα για το σπίτι, και ποια μαθήματα είχα την επόμενη μέρα. Ενώ καταλάβαινα τι μας έλεγε να κάνουμε, όταν γυρνούσα σπίτι, δεν έβρισκα σε ποιο μέρος του εγκεφάλου μου το είχα αποθηκεύσει κι αδυνατούσα να το ανασύρω όταν το χρειαζόμουν. Αρχίζα να γράφω στο τετράδιο από την καλή, αλλά, αν την άλλη μέρα το άνοιγα αφηρημένη από την ανάποδη, έγγραφα έτσι το μάθημα, χωρίς να το προσέξω. Άσε που ξεχνούσα εντελώς ό,τι δεν μ' άρεσε να κάνω και το θυμόμουν πάντα την τελευταία

---

\* ΔΕΠΥ: Διαταραχή Ελλειμματικής Προσοχής και Υπερκινητικότητας.

στιγμή. Πήγαινα λοιπόν σχολείο μονίμως αδιάβαστη και όλο έλεγα πως είχα ξεχάσει στο σπίτι το τετράδιό μου. Από τη μαμά τα έκρυβα κι έλεγα πως τα έχασα.

### **Ο ελέφαντας βγαίνει στην τηλεόραση**

Κάλου στα εννιά μου εμφανίστηκε η τηλεόραση και στον πυρετό που ακολούθησε την εμφάνισή της σχεδόν όλοι οι συγγενείς, γνωστοί, γείτονες, συμμαθητές απέκτησαν από μία. Η μαμά κι ο μπαμπάς όμως έλεγαν πως η τηλεόραση αποβλακώνει, κι έτσι κρατούσαμε χαρακτήρα και δεν καταδεχόμαστε να πέσουμε σε τέτοια επίπεδα υποκουλτούρας, υποβάλλοντας τον εαυτό μας σε προγράμματα «της αισχίστης υποστάθμης», όπως έλεγε η μαμά. Για ένα διάστημα το έπαιζα κι εγώ υπεράνω, ακολουθώντας την οικογενειακή γραμμή.

«Τι; Εσείς δεν έχετε τηλεόραση;» με ρωτούσαν.

«Μπα! Τι να την κάνουμε; Αφού παίζει όλο βλακείες!» απαντούσα με ανωτερότητα.

Η ανωτερότητα όμως είναι φτωχό υποκατάστατο της απόλαυσης και, όποτε έβρισκα ευκαιρία, πήγαινα στα σπίτια συμμαθητριών μου και καρφονόμουν με τις ώρες μπροστά στη δική τους συσκευή αποβλάκωσης. Έτσι, δεν πέρασε πολύς καιρός και λύγισα. Θέλω τηλεόραση κι ας αποβλακωθώ, αποφάσισα και παρακάλεσα τους γονείς μου να πάρουμε μία. Η μαμά μού είπε τη συνηθισμένη ατάκα της: «Εσύ, παιδάκι μου, όλο θέλω και θέλω είσαι. Όταν μεγαλώσεις, πρέπει να παντρευτείς εφοπλιστή!».

Δυστυχώς δεν την άκουσα.

Μια μέρα η κυρία Γιώτα, η γυναίκα του αφεντικού της μαμάς, έμαθε πως ζητούσαν παιδάκια για μια διαφήμιση στην τηλεόραση κι αμέσως σκέφτηκε εμένα, γιατί όποιος συγγενής, φίλος ή συνάδελφος της μαμάς παντρευόταν έπρεπε απαραίτητως να έχει εμένα για παράνυμφο και είχα γίνει διάσημη.

«Δέσποινα, θα αφήσεις την Αγνούλα να παίξει σε μια διαφήμιση της ΗΒΗ στην τηλεόραση;» είπε στη μαμά.

«Έτσι δα!» απάντησε η μαμά.

«Μα θα γίνει σταρ! Θα μπορεί να γίνει μετά και μοντέλο!»

Η μαμά με τα πολλά υποχώρησε στη γενική απαίτηση, παρόλο που το επάγγελμα μοντέλο το είχε τελευταίο στη λίστα της, πιο κάτω και από αυτό του σκουπιδιάρη.

Οπλισμένη με επίσημο άλμπουμ από επαγγελματία φωτογράφο, πέρασα από ακρόαση και με διάλεξαν. «Ξέρω τι πίνω», έλεγα. «Πίνω χυμό!» Πληρώθηκα 500 δραχμές, που ήταν μια μικρή περιουσία.

Η διαφήμιση άρχισε να παίζεται και την είδαν όλοι. Με σταματούσαν στον δρόμο και μου έλεγαν πως με είχαν δει στην τηλεόραση, κι εγώ έσκαγα που δεν είχαμε κι εμείς μία. Τελικά, κατάφερα να δω τη διαφήμιση μόνο μια δυο φορές στο σπίτι μιας φίλης μου.

Ένα σωρό άσχετοι με έπαιρναν στο ψιλό για τον τηλεοπτικό μου πλέον ελέφαντα. Παντελώς άγνωστα αγόρια στον δρόμο μού φώναζαν «ξέρω τι πίνω» κάνοντάς το να ακούγεται βρόμικο, παρόλο που το αθώο ακόμα μυαλό μου δεν έπιανε το υπονοούμενο. Με έπαιρναν από πίσω και αγόρια του σχολείου και μου έκαναν καζούρα.

«Ε, ψιτ, καλέ, τι πίνεις;»

Και ξεκαρδίζονταν σκουντώντας ο ένας τον άλλον και

χαχανίζοντας. Έπειτα μιμούνταν με γελοία υπερβολή τον τρόπο που περπατούσα και το ύφος μου. Πολλές φορές επέστρεφα σπίτι από το σχολείο κλαίγοντας.

Λόγω της διαφήμισης ακόμα και οι δάσκαλοι μου πετούσαν διάφορα σχόλια. Η κυρία Νίτσα, ας πούμε, μια μεγάλη παιδαγωγός, με ρωτούσε με νόημα:

«Εσύ, Αγνούλα, θα μας πεις μάθημα σήμερα ή μήπως δεν μας καταδέχεσαι πια τώρα που έγινες διάσημη;».

Ωστόσο, υπήρχε και το φαν κλαμπ μου, που το αποτελούσαν κυρίως μαμάδες και κορίτσια του σχολείου, που αισθάνονταν μεγάλη περηφάνια να έχουν συμμαθήτρια μια διασημότητα.

Για όλα αυτά δεν είχα πει σε κανέναν τίποτα. Ποτέ δεν έλεγα, ειδικά στους γονείς μου. Φοβόμουν πως η μαμά θα θύμωνε που «κλαιφούριζα». Εξάλλου, δεν θα ομολογούσα ποτέ κάποιο πρόβλημα που είχε τη ρίζα του στην εμφάνισή μου, γιατί ντρεπόμουν γι' αυτό. Φοβόμουν πως θα πίστευαν πως με κάποιον τρόπο τα προκαλούσα όλα αυτά εγώ, επειδή ήμουν καταραμένα όμορφη.

Η διαφήμιση σταμάτησε να παίζεται και ο ντόρος καταλάγιασε, αλλά το θέμα άργησε να ξεχαστεί από τα παιδιά του σχολείου, κυρίως από τα αγόρια.

## **Η αντιπαροχή**

Όταν έγινα δέκα, το σπίτι μας είχε αποκτήσει κάμποσα σοβαρά προβλήματα, κυρίως υγρασία, που γκρέμιζε τους

πλήθινους τοίχους. Χρειαζόταν μια γερή ανακαίνιση, αλλά δεν υπήρχαν τα χρήματα. Επιπλέον, δίπλα είχε χτιστεί μια πολυκατοικία και γειτονεύαμε πλέον με πέντε ορόφους ντουβάρι με φωταγωγούς, από τους οποίους εκσφενδονίζονταν στον ωραίο κήπο μας κάθε λογής σκουπίδια, από σάπιες ντομάτες και φλούδια μέχρι σερβιέτες. Η μαμά γινόταν έξαλλη και μου είχε αναθέσει να τα μαζεύω. Η γιαγιά με μεγάλη στενοχώρια δέχτηκε να δώσει το σπίτι αντιπαροχή. Στη θέση του θα χιζόταν μια μεγάλη πολυκατοικία και θα παίρναμε όλο τον δεύτερο όροφο, ένα δυάρι, ένα τριάρι, ένα τεσσάρι κι ένα πεντάρι.

Μέχρι να χτιστεί το καινούριο σπίτι, μετακομίσαμε σε ένα άλλο διαμέρισμα, σε μια πολυκατοικία τρεις στάσεις πιο κάτω, και στο σχολείο πηγαينوερχόμουν πλέον με το ποδήλατο. Δεν είχαμε έναν μήνα που μετακομίσαμε και μια μέρα στο σχολάσμα πέρασα, όπως συχνά έκανα, μπροστά από το σπίτι μας.

Το σπίτι ήταν πια ένας σωρός μπάζα. Πάνω στον λόφο που είχε σχηματιστεί από τα συντρίμμια του ήταν σκαρφαλωμένη μια μπουλντόζα, που ξεριζώνε την τεράστια συκιά μας. Ένωσα λες και κάποιος μου ξεριζώνε τα σπλάχνα.

Τα δύο χρόνια μέχρι να πάμε στο καινούριο διαμέρισμά μας πέρασαν κάπως περίεργα για μένα. Είχα αρχίσει να μεγαλώνω και μια έντονη μελαγχολία είχε κάνει την εμφάνισή της. Καθόμουν μόνη μου στο σαλόνι και έβαζα στο νέο στερεοφωνικό μας Χατζιδάκι, Σαββόπουλο και Μαρίζα Κοχ και βυθιζόμουν σε έναν απεριγράπτο νόστο, μια αφόρητη νοσταλγία, ανατριχιαζα ολόκληρη και στα μάγουλά μου κυλούσαν δάκρυα.

Ένωθα μια βαθιά θλίψη, ανάμεικτη με νοσταλγία. Μόνη με κλειστά παντζούρια αφανιζόμουν από τον πόνο βουτώντας σε πελάγη συγκίνησης και νιώθοντας απαρηγόρητη. Βίωνα για πρώτη φορά μια αφόρητη μοναξιά. Υπαρξιακή. Δεν ξέρω ποια εσωτερική πόρτα άνοιξε, όμως εκείνη η εποχή σηματοδοτεί για μένα την αρχή του βιωμένου πόνου.

Αλλά ήμουν ακόμα παιδί. Η πολυκατοικία της προσωρινής διαμονής μας είχε κι άλλα πιτσιρικά, με τα οποία σχηματίσαμε συμμορία και παίζαμε μήλα, κρυφτό και κυνηγητό.

«Αναρωπώμαι τι θα γίνει αυτό το παιδί όταν μεγαλώσει», έλεγε σκεφτική η μαμά στον μπαμπά (όπως μου διηγήθηκε πολλά χρόνια αργότερα). «Ακούς φωνή; Τόσα παιδιά είναι κάτω και παίζουν, αλλά η θυγατέρα μας φωνάζει δυνατότερα από όλους και θέλει να περνάει το δικό της, και μόνο το δικό της».

Πέρασαν δύο χρόνια κι επιτέλους χτίστηκε το σπίτι μας. Μεγαλειώδες! Είχα επιτέλους δικό μου δωμάτιο, αν και ήταν τόσο στενόμακρο, που δεν είχε χώρο για κρεβάτι, οπότε μου έβαλαν έναν καναπέ, που έπρεπε να τον ανοίγω κάθε βράδυ για να κοιμηθώ, αλλά και να τον κλείνω κάθε πρωί, γιατί η μαμά δεν ανεχόταν την ακαταστασία. Με χίλια βάσανα οι γονείς μου πήραν ένα δάνειο και αγόρασαν έπιπλα, κι έτσι για πρώτη φορά στη ζωή μου απέκτησα δική μου βιβλιοθήκη και γραφείο.

## **Αρσάκειο**

Γυμνάσιο πήγα στο Αρσάκειο. Το κτιριακό συγκρότημα ήταν του ονείρου. Οι συμμαθήτριά μου όμως ήταν από πλούσιες



οικογένειες, μεγαλωμένες πολύ διαφορετικά από μένα, που είχα μεγαλώσει σε φτωχό σπίτι, όπου τρώγαμε όσπρια Τετάρτη και Παρασκευή και κρέας μόνο τις Κυριακές, και το ημερήσιο χαρτζιλίκι μου έφτανε το πολύ για ένα παγωτό ξυλάκι. Ένιωθα παράταιρη. Από διασημότητα έγινα ασημότητα και η μοναξιά μου γιγαντώθηκε. Σταδιακά έκανα κάποιες φίλες, όμως έμεναν στα προάστια, που ήταν πολύ μακριά και δεν γινόταν να συναντιόμαστε και να κάνουμε παρέα. Δεν είχα κύκλο ούτε κοινωνική ζωή. Η παράξενη μελαγχολία υπέβασκε συνεχώς κάτω από την επιφάνεια και βουτούσα μέσα της ακούγοντας μουσική μόνη στο σπίτι ή διαβάζοντας λογοτεχνία. Στην πραγματικότητα, οι δίσκοι και τα βιβλία, οι δύο μεγάλες λατρείες της ζωής μου, ήταν οι μόνοι φίλοι μου εκείνα τα τρία πολύ μοναχικά χρόνια του Αρσάκειου. Ευτυχώς, είχαμε εκατοντάδες δίσκους στο σπίτι και τους ήξερα όλους απέξω. Επίσης, είχα ξεκοκαλίσει την καθόλου ευκαταφρόνητη παιδική βιβλιοθήκη που είχα στη διάθεσή μου και είχα πια περάσει στην ακόμα μεγαλύτερη βιβλιοθήκη των γονιών μου. Η μουσική και το διάβασμα νοηματοδοτούσαν τη ζωή μου και απάλυναν κάπως την περιέργη κι αφόρητη μοναξιά μου.

Μετά τη Μεταπολίτευση ο μπαμπάς αγόρασε πολύ αριστερή λογοτεχνία, την οποία καταβρόχθισα. Δεν ξέρω αν ο όρος «αριστερός ρομαντισμός» είναι δόκιμος, αλλά μόνο έτσι μπορώ να περιγράψω το μέσα μου. Η εφηβική ιδέα μου για τον έρωτα ταυτιζόταν με τη ρομαντική αγάπη του Μέλιου και της Αγράμπελης από το βιβλίο του Μενέλαου Λουντέμη *Ένα παιδί μετράει τ' άστρα*. Διάβαζα και Καζαντζάκη, Σαμαράκη, ήμουν τίγκα στον ιδεαλισμό κι ονειρευόμουν έναν κόσμο

γεμάτο ευγενείς, αριστερούς διανοούμενους προλετάρους, συντρόφους και συντρόφισσες γεμάτους από αισθήματα συναδέλφωσης κι αλληλεγγύης.

### **Ο ελέφαντας και η μταιιοδοξία**

Όταν η Χούντα έπεσε και οι στρατιωτικοί παρέδωσαν την εξουσία στους πολιτικούς, ήμουν διακοπές στα Καμένα Βούρλα με τη γιαγιά μου. Μια με την απειλή πολέμου και την επιστράτευση, μια με την πτώση της Χούντας των συνταγματαρχών, η όλη ατμόσφαιρα μύριζε μπαρούτι. Εγώ όμως, μόλις σιγουρεύτηκα πως ο μπαμπάς μου παραήταν μεγάλος για να πάει στον πόλεμο, ησύχασα. Ήμουν μόλις δεκατεσσάρων και είχα τα δικά μου προβλήματα. Το Πάσχα μού είχε έρθει η πρώτη περίοδος και είχαν γίνει πολλές αλλαγές εσωτερικά και εξωτερικά. Καθώς κυκλοφορούσα όλη μέρα με το ποδήλατο στο τεράστιο πάρκο και στους δρόμους της λουτρόπολης, με τη μοιραία ξανθιά χαιτή να ανεμίζει, με το κοντό σορτσάκι μου και το μακό να διαγράφει τα στήθη μου, που έκαναν το πρώτο αναίδες ντεμπούτο τους, τραβούσα πολλά βλέμματα. Δεν ήταν κάτι καινούριο αυτό, τώρα όμως άρχισα να αντιλαμβάνομαι κι εγώ πως με πρόσεχαν. Κεφάλια γύριζαν κι ακολουθούσαν την πορεία μου. Ήταν άβολο αλλά και μεθυστικό, μια δύναμη που πρώτη φορά αισθανόμουν. Εκείνη τη χρονιά, στο συνηθισμένο μας ενοικιαζόμενο της κυρα-Λουκίας, οι φίλοι που συναντούσα κάθε καλοκαίρι τώρα κοκκίνιζαν όταν πλησίαζα και έδειχναν αμήχανοι. Ύστερα από λίγες μέρες ευτυχώς συνήθισαν την

αλλαγή μου και χαλάρωσαν, οπότε ένιωσα ξανά άνετα κι εγώ. Οι υπόλοιποι άντρες όμως συνέχισαν να με προσέχουν, συχνά με δυσάρεστο τρόπο, ρίχνοντάς μου ματιές που με έκαναν να αισθάνομαι πολύ βρόμικη.

Ένα μεσημέρι, καθώς έκανα ποδήλατο στο πάρκο, με στάματτησαν δύο νεαροί γύρω στα δεκαεφτά.

«Καλημέρα, δεσποινίς».

«Καλημέρα!» είπα και κατέβηκα από τη σέλα, κρατώντας όμως το ένα πόδι στο πετάλι, έτοιμη να φύγω αν χρειαζόταν.

«Σε βλέπουμε κάθε μέρα που περνάς... και να, σκεφτόμαστε... δηλαδή, σε δεκαπέντε μέρες διοργανώνουμε καλλιστεία στην ντισκοτέκ και η νικήτρια θα κερδίσει μία εβδομάδα διαμονή στο ξενοδοχείο Γαλήνη και πέντε χιλιάδες δραχμές. Πρέπει να πάρεις μέρος, θα έρθεις σίγουρα πρώτη».

Τα έχασα τόσο, που έμεινα να χάσκω. Δεν ήξερα πώς να αποκριθώ. Αποφάσισα ότι το καλύτερο που είχα να κάνω ήταν να αρνηθώ.

«Ευχαριστώ πολύ, αλλά δεν με ενδιαφέρει», απάντησα ευγενικά και έφυγα με ορθοπεταλιά.

Εκείνη τη μέρα πήρε σάρκα και οστά η ματαιοδοξία μου.

Εγώ για τα καλλιστεία; Πόσο όμορφη ήμουν πια; Έσκασε έτσι μύτη ο Νάρκισσος, άρχισε να παρατηρεί στον καθρέφτη τι ήταν αυτό το κάτι που άρεσε στους άλλους. Ήταν ένας άκρως πεινασμένος Νάρκισσος, αχόρταγος. Δεν είχε πάρει επιβεβαίωση από τη μαμά και τον μπαμπά τότε που την είχε ανάγκη. Ούτε και τώρα όμως έμελλε να τραφεί όσο ποθούσε. Δεν υπήρξε και πολύ τυχερός ο Νάρκισσός μου. Δεν κολλούσε με το προφίλ μου. Η απαξίωση της μαμάς προς την ομορφιά με είχε κάνει να την απορρίπτω, να μην επιτρέπεται να

αντλήσω ικανοποίηση μέσα από αυτή. Να ντρέπομαι γι' αυτήν. Ήμουν κόρη δύο αριστερών και ήθελα να αντλώ την αξία μου από τη σοβαρότητα, την εξυπνάδα και τα επιτεύγματά μου, όχι μέσα από κάτι επιφανειακό, όπως η εξωτερική εμφάνιση. Δεν επιτρεπόταν να μου αρέσει που ήμουν όμορφη. Έπρεπε να το περιφρονώ.

Έτσι, ξεκίνησε μια ατέρμονη εσωτερική σύγκρουση ανάμεσα σε έναν πανίσχυρο κι αχόρταγο Νάρκισσο και έναν ιδεατό εαυτό, στον οποίο ο Νάρκισσος δεν είχε καμία απολύτως θέση.

Και όπως σε όλες τις εσωτερικές συγκρούσεις, το κομμάτι που απορρίπτεται και καταπνίγεται δυναμώνει όλο και περισσότερο, ισχυροποιείται και παλεύει με λύσσα για να εκφραστεί. Πεινούσε ο Νάρκισσός μου για θαυμασμό, για επιβεβαίωση, για αναγνώριση, αλλά ο ιδεατός εαυτός μου έκρυβε την πείνα κι έκανε πως δεν τον ενδιέφεραν όλα αυτά, πως τάχα δεν καταδεχόταν να ασχοληθεί με τέτοια ποταπά πράγματα. Ακούς εκεί καλλιστεία και βλακείες! Τι είμαι; Καμιά σαχλογκόμενα;

Επειδή είχα ήδη απορρίψει κι εγώ τον εαυτό μου, αισθανόμουν ένα μηδενικό, κι έτσι, όσα κομπλιμέντα κι αν έπαιρνα, τα κατάπιναν οι δύο βασικοί δαίμονές μου, ο δαίμων της ντροπής και ο δαίμων της ενοχής, και με άφηναν πεινασμένη για περισσότερα. Μαζί παρήγαν τόνους χαμηλής αυτοεκτίμησης και αίσθησης πως δεν είχα καμία αξία.

Έχοντας τον τίτλο της «ωραίας», είχα μπει αναγκαστικά στο «κλαμπ των ωραίων». Το κλαμπ αυτό είναι φρικτό και πολύ τοξικό. Συγκρίνει και μετράει και έχει μέσα φθόνο και ανασφάλεια. Αναζητάς τις ατέλειες της μορφής κάποιας για

να νιώσεις καλύτερα εσύ. Ομορφότερη δηλαδή. Και ντρέπεσαι για τις δικές σου ατέλειες, γιατί πρέπει να είσαι εσύ η ομορφότερη. Αν δεν είσαι «τόσο όμορφη όσο» ή ακόμα καλύτερα «ομορφότερη από», είσαι τίποτα. Στο κλαμπ αυτό μόνο η ομορφιά μετράει.

Όταν λοιπόν κοιτούσα στον καθρέφτη, αναρωτιόμουν: Πού τη βλέπουν την ομορφιά; Εγώ έβλεπα μόνο ατέλειες και άρχισα να παίρνω πόζες για να τις κρύβω, πρώτα μπροστά στον καθρέφτη και μετά παντού. Μπήκα στην εποχή της αρνητικής αυτεπίγνωσης. Η λέξη αυτεπίγνωση μπερδεύει, παραπέμπει σε αυτογνωσία ή επίγνωση, αλλά δεν είναι αυτό. Στην περίπτωση μου ήταν εντελώς αρνητική κατάσταση. Παύεις να είσαι ο εαυτός σου και γίνεσαι αυτό που βλέπουν οι άλλοι. Είναι σαν να σταματάς ξαφνικά να κοιτάζεις τον εαυτό σου μέσα από τα δικά σου μάτια και να τον βλέπεις μέσα από τα επικριτικά μάτια των άλλων. Άρχισα να κινούμαι σαν να με παρακολουθούσαν οι κάμερες ενός ριάλιτι, με αποτέλεσμα να χάσω τη φυσικότητά μου. Κάθε κίνησή μου, ακόμα και όταν ήμουν μόνη, ήταν μια πόζα μπροστά σε έναν φανταστικό καθρέφτη. Ήταν τρομερά καταπιεστικό, έχασα την ελευθερία μου. Άρχισα να έχω οδυνηρή επίγνωση των ποδιών μου, των μαλλιών μου, του στήθους, της κοιλιάς μου, του προφίλ μου, του ανφάς μου, του ήχου και του τόνου της φωνής μου. Ένιωθα σαν να έβγαίνα από το σώμα μου, να σταματούσα να είμαι ο εαυτός μου και να άρχιζα να παρατηρώ το πώς φαινόμουν, ακριβώς όπως όταν τραβάς βίντεο με το κινητό σου και ξαφνικά η κάμερα γίνεται κατά λάθος σέλφι. Ήταν σαν να είχα αρρωστήσει, το καταλάβαινα, το σχαινόμουν, αλλά δεν ήξερα πώς να το αποτινάξω από πάνω μου.

Με το που συνέβη αυτό, γεννήθηκε ο εσωτερικός επικριτής μου και ξεκίνησε ένας απαισίος αρνητικός εσωτερικός διάλογος. Ίσιωσε την πλάτη σου, καμπουριάζεις. Ρούφα την κοιλιά σου, πετάει. Να, αυτή έχει πιο όμορφη κοιλιά από σένα. Μήπως τονίζονται πολύ τα βυζιά σου; Να, αυτός εκεί σε κοιτάζει! Κάνε πως δεν το πρόσεξες. Το σορτσάκι έχει ανέβει πολύ ψηλά. Μη σκύβεις το κεφάλι, ζαρώνει ο λαιμός σου. Χαμογέλα, αλλά χωρίς να φανούν τα δόντια σου, που μοιάζουν με χαυλιόδοντες (σχόλιο της μαμάς). Ρίξε τα μαλλιά σου πίσω, δήθεν τυχαία, γιατί έτσι τα φωτίζει ο ήλιος και φαίνονται όμορφα.

Δεν εφηύρα εγώ την αρνητική αυτεπίγνωση. Την περνούν σχεδόν όλοι οι έφηβοι, καθώς συμβαίνουν αλλαγές στο σώμα, ανθεί η σεξουαλικότητά τους και οι αλλαγές αυτές προσελκύουν την προσοχή του αντίθετου φύλου. Στην περίπτωση μου είχα δύο παράγοντες που έκαναν την κατάστασή μου πολύπλοκη. Ο πρώτος ήταν πως λόγω ελέφαντα τραβούσα παραπανίσια προσοχή από το μέσο άτομο. Ο δεύτερος ήταν πως αυτό που τραβούσε την προσοχή επάνω μου ήταν μέσα μου ενοχοποιημένο και απορριπτέο. Οι ρίζες της αυτοαπόρριψης υπήρχαν ήδη μέσα μου, η πεποίθηση πως κάτι δεν πήγαινε καλά μ' εμένα, πως ήμουν κακό παιδί. Εκείνο το καλοκαίρι ενεργοποιήθηκε και άρχισε να δουλεύει με ζέση κι ενεργητικότητα.

Έβγαλα και την τρίτη γυμνασίου στο Αρσάκειο και μετά πάτησα πόδι και ζήτησα να επιστρέψω στο δημόσιο σχολείο της γειτονιάς μας. Τότε το γυμνάσιο είχε έξι τάξεις και στην τετάρτη γυμνασίου βρέθηκα πίσω στα γνωστά λημέρια μου, αλλά και πολύ αλλαγμένη – και όχι με τον καλύτερο τρόπο.

Η επιστροφή στο γυμνάσιο της γειτονιάς μου υπήρξε τραυματική. Όπως αποδείχθηκε, οι συμμαθήτριάς μου από το δημοτικό είχαν σκορπίσει σε άλλα σχολεία και βρέθηκα άγνωστη μεταξύ αγνώστων να κάνω μάθημα σε μια υπόγεια αίθουσα προορισμένη για χημείο ή κάτι τέτοιο. Ήταν στενόμακρη σαν βαγόνι, είχε μέσα έναν νιπτήρα και το μοναδικό παράθυρό της πρόσφερε ένα χλωμό φως και θέα στο τοιμέντο του προαύλιου και στα παπούτσια των διερχομένων. Το Αρσάκειο με τις ηλιόλουστες αίθουσες και τις υπέροχες εγκαταστάσεις του φάνταζε τώρα παράδεισος. Όσο για τις νέες συμμαθήτριάς μου, οι περισσότερες με κοιτούσαν με μισό μάτι, όταν τους έλεγα από ποιο σχολείο ερχόμουν. Έφυγα από το Αρσάκειο με τις πλούσιες συμμαθήτριες, ανάμεσα στις οποίες αισθανόμουν ξένη, για να πάω στο σχολείο της γειτονιάς μου, μόνο και μόνο για να ανακαλύψω πως κι εκεί αισθανόμουν ξένη, καθώς η βαθιά αγωνία μου πως δεν ανήκα πουθενά δεν είχε να κάνει με το περιβάλλον. Ήταν εσωτερική, αφού ήμουν αποξενωμένη κι απορριπτική με τον ίδιο μου τον εαυτό. Η ζωή στην πορεία με διδάξε πως ο άνθρωπος που αγαπάει και αποδέχεται τον εαυτό του αισθάνεται σίτι του όπου κι αν βρίσκεται, γιατί είναι ο εαυτός του και δεν προσπαθεί να είναι κάτι άλλο.

### **Καθρέφτη, καθρεφτάκι μου**

Όταν γεννιόμαστε, ολόφρεσκοι στη ζωή και αθώοι, οι πρώτοι ψυχολογικοί καθρέφτες μας, για να γνωρίσουμε τον εαυτό μας, είναι οι γονείς και το περιβάλλον μας. Η ιδέα που θα

σχηματίσουμε για το ποιοι είμαστε, αν είμαστε δηλαδή αξιόγáπητοι, έξυπνοι, σημαντικοί, καλοί, προέρχεται από αυτόν τον καθρέφτη μέχρι να γίνουμε έφηβοι, γιατί τα πρώτα δεκατέσσερα ή δεκαπέντε χρόνια της ζωής μας παραμένουμε στην ασφάλεια του κουκουλιού της οικογένειας, περιμένοντας το πλήρωμα του χρόνου για να βγάλουμε φτερά και να πετάξουμε για πρώτη φορά μόνοι. Η δική μου σειρά να βγω από το κουκούλι ήρθε τότε, όταν πήγα στο σχολείο της γειτονιάς μου, όπου, όπως θα σας διηγηθώ, μπήκα στην οργάνωση και γεμάτη ελπίδα και ενθουσιασμό, γεμάτη φόβο για το άγνωστο, άνοιξα τα φτερά μου για να πετάξω στον κόσμο. Είχα μεγάλη αγωνία για το δεύτερο εκείνο σημαντικό καθρέφτισμα της ζωής μου, γιατί ήξερα, αν και όχι πολύ συνειδητά, πως η εικόνα που είχα σχηματίσει για μένα δεν ήταν καθόλου καλή, και είχα μεγάλη ανάγκη να με συμπαθήσω κάπως. Αυτά που είχα δει στον καθρέφτη της οικογένειάς μου με είχαν κάνει να πιστέψω πως ήμουν ασήμαντη, επιπόλαιη, αναισθητη, αχάριστη, κακή μαθήτρια, κάποια που δεν θα κατάφερνε και πολλά στη ζωή της, που ήταν ένα βάρος κι ενόχληση, κάποια που κανείς δεν θα μπορούσε να πάρει στα σοβαρά. Είχα πιστέψει πως ήμουν απογοητευτικά λίγη, με αποτέλεσμα να έχω πολύ χαμηλή αυτοεκτίμηση, κι εξαιτίας του ελέφαντα αισθανόμουν σαν λάθος της φύσης.

Δεν έφταιγαν οι γονείς μου. Δηλαδή είχαν συμμετοχή και ευθύνη γι' αυτό που μου έδειξαν πως ήμουν, αλλά όχι φταίξιμο, γιατί δεν το έκαναν επίτηδες. Να μεγαλώνεις παιδιά είναι το δυσκολότερο πράγμα στον κόσμο και ένα παιδί χρειάζεται άνευ όρων αποδοχή, που είναι η εκφρασμένη αγάπη.

Σε κείνη την πρώτη σόλο πτήση, ο λευκός ελέφαντάς μου



μεγαλοποιήθηκε από τους άλλους, αλλά μεγαλοποιήθηκε και από μένα. Τον καβάλησα και με πήγαινε όπου ήθελε, δεν μπόρεσα να τον διαχειριστώ.

Οι λόγοι πολλοί. Ένας ήταν πως, ενώ εξωτερικά ήμουν δεκαπέντε, μέσα μου παρέμενα ακόμα παιδί. Ένας δεύτερος λόγος, σημείο-κλειδί για να πάνε όλα τόσο στραβά, ήταν που δεν πήρα βοήθεια από τους γονείς μου, από τη μαμά κυρίως, ώστε να αποδεχθώ τη φυσική ομορφιά μου ως ένα κομμάτι του εαυτού μου, το οποίο θα μπορούσα να διαχειριστώ και να απολαύσω. Ένας τρίτος λόγος ήταν πως οι γονείς μου, παρότι υπήρξαν και οι δύο πολύ μορφωμένα και ξεχωριστά άτομα, για λόγους που ποτέ δεν κατάφερα να εξηγήσω, δεν ήθελαν ή δεν άντεχαν να ασχοληθούν ιδιαίτερα μαζί μου. Από τα πιο μικρά μου κιόλας πήραν τη στάση: «Εμείς σε μεγαλώσαμε σωστά, ό,τι λάθη κάνεις είναι δικό σου φταιξιμο και δική σου ευθύνη. Περιμένουμε από σένα να είσαι σωστή και να μη μας απογοητεύεις». Δεν έβαζαν κανόνες, δεν έβαζαν όρια κι απαγορεύσεις, δεν με πίεζαν, δεν με καθοδηγούσαν, δεν με έλεγχαν. Μόνο με γέμιζαν αγωνιώδη ενοχή, επειδή αποδεικνυόμουν συνέχεια λίγη κι όχι εκείνη που θα τους έκανε περήφανους, λες και είχαν ονειρευτεί μια άλλη κόρη κι όχι εμένα.

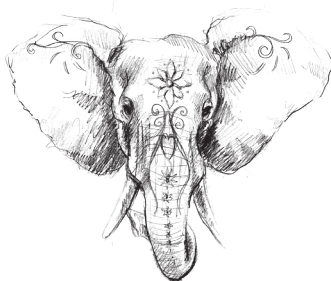
Στην πρώτη σόλο πτήση μου εκείνη την εποχή η προσοχή που τράβηξα πάνω μου με μέθυσε. Σε ποιον δεν αρέσει να έχει κάτι που όλοι θαυμάζουν; Πολύ γρήγορα όμως το βάρος της έγινε καταστροφικό. Γιατί αυτό που εκείνοι θαύμαζαν εγώ το θεωρούσα αρνητικό. Αυτό που πραγματικά είχα ανάγκη ήταν να αγαπήσουν εμένα κι όχι τον ελέφαντα.

Για τα επόμενα δύο χρόνια της ζωής μου την έπεφτε σχεδόν κάθε αρσενικός που συναντούσα. Έκρυβα το σώμα μου επιμελώς, ντυνόμουν σαν αγόρι, αλλά χωρίς αποτέλεσμα. Απ' όπου περνούσα, μπροστά από οικοδομές, σχολεία, καφετέριες, γινόταν πανηγύρι από σφυρίγματα και πειράγματα. Σπάνια επέστρεφα σπίτι ή περπατούσα στην Αθήνα χωρίς να έχω κάποιον να με ακολουθεί και να με παρενοχλεί.

Μερικές φορές με ακολουθούσαν ολόκληρες παρέες αγοριών, ακριβώς όπως τότε στο δημοτικό μετά τη διαφήμιση. Και οι γυναίκες όμως με πρόσεχαν. Ένιωθα συνεχώς βλέμματα πάνω μου να με μετράνε, και όχι πάντα με συμπάθεια.

Το μεγαλύτερο μυστικό μου, που πάση θυσία έκρυβα από όλους, αλλά κυρίως από εμένα την ίδια, ήταν η κρυφή ευχαρίστηση και ικανοποίηση που αντλούσα από τον ελέφαντά μου. Στην πραγματικότητα είχα τεράστια ανάγκη να αρέσω, απολάμβανα να είμαι η ομορφότερη από όλες, απολάμβανα να με ξεχωρίζουν, να με ποθούν, απολάμβανα τη δύναμη που μου έδινε όλο αυτό. Με τον καιρό εθίστηκα στον θαυμασμό και στην επιβεβαίωση, έγινε σαν ναρκωτικό που το είχα ανάγκη, αλλά δεν έπρεπε κανείς ποτέ να το καταλάβει. Το αντλούσα με πλάγιους τρόπους, πράγμα που με έκανε να αισθάνομαι απατεώνας και να ζω με τον φόβο της αποκάλυψης.

Καβάλησα το καλάμι, αλλά αρνητικά: Από τη μία πλευρά έφτασα να νομίζω πως εγώ ήμουν κι άλλη καμιά στον κόσμο και από την άλλη η ενοχή μου μου έλεγε ότι αυτό που ήμουν ήταν κάτι κακό, μια καταστροφική υπερδύναμη. Εκείνα τα δύο χρόνια εγκατέστησαν μέσα μου την πεποίθηση πως αυτό που βασικά μου άξιζε ήταν να τιμωρηθώ μέχρι να πάψω να υπάρχω.



## Κεφάλαιο τρίτο

### **Ο λευκός ελέφαντας μπαίνει στην οργάνωση**

Δεν είχα κλείσει ούτε μήνα στο καινούριο σχολείο μου, όταν άρχισαν να με πλευρίζουν από διάφορες μπάντες για να οργανωθώ στο μαθητικό κίνημα. Πήγαιναν δοκιμάζοντας τα νερά, γιατί ήμουν νέο, άγνωστο φρούτο, αλλά ήταν περιττό, ήμουν έτοιμη. Είχα κάνει ήδη έναν χρόνο μάθημα ρώσικα και πίστευα πως η Σοβιετική Ένωση και το ΚΚΕ ήταν εκεί που ανήκε η καρδιά μου. Πρώτα ήρθε ένα κορίτσι και με ρώτησε τι γνώμη είχα για τη ΔΗΜΑΚ, αλλά δεν ήξερα αρκετά για να απαντήσω. Μόλις σχόλασα, πήγα κατευθείαν στον μπαμπά μου για να πάρω γραμμή.

«Μπαμπά, τι είναι η ΔΗΜΑΚ;»

«Α, αυτοί είναι οι αναθεωρητές, παιδί μου, είναι η μαθητική οργάνωση του ΚΚΕ εσωτερικού. Δεν είναι ΚΚΕ σαν εμάς. Η “δική μας” μαθητική οργάνωση είναι η ΜΟΔΝΕ», είπε ο πατέρας μου.

Λίγες μέρες αργότερα στο διάλειμμα ήρθε και κάθισε δίπλα μου μια κοπέλα της έκτης γυμνασίου.

«Γεια σου! Πώς σε λένε;»

«Αγνή. Εσένα;»

«Ειρήνη. Καινούρια είσαι; Δεν σ' έχω ξαναδει».

«Ναι, ήρθα φέτος».

«Από άλλη περιοχή;»

«Όχι, όχι, από δω είμαι. Αλλά έως τώρα πήγαινα στο Αρσάκειο».

«Α...» έκανε εκείνη, κάπως ξενερωμένη. «Ακριβό σχολείο, κυρλές, ε; Πώς κι έφυγες και ήρθες εδώ;»

«Εεε...» απάντησα εγώ, ψαρωμένη που με καταδεχόταν μια μεγαλύτερή μου συμμαθήτριά. «Να, δεν μου άρεσε εκεί, πολλή συντηρητικούρα... Δεν μου αρέσει η καταπίεση».

Αναθάρρησε η Ειρήνη, φωτίστηκαν τα μάτια της.

«Έχεις ακούσει ποτέ για τη ΜΟΔΝΕ;»

«Μα και βέβαια!» απάντησα «είναι η μαθητική οργάνωση του ΚΚΕ!».

«Σουτ, μη φωνάζεις, δεν πρέπει να καρφωνόμαστε! Δικιά μας είσαι; Τέλεια! Θέλεις να οργανωθείς στη ΜΟΔΝΕ;»

«Ναι, αμέ!» απάντησα πλέοντας σε πελάγη ευτυχίας.

«Ωραία. Θες να συναντηθούμε απόψε, ας πούμε στις έξι;»

«Σήμερα δεν μπορώ, έχω αγγλικά».

«Αύριο;»

«Ναι, αμέ!»

«Ωραία! Θα σε περιμένω. Πρόσεξε, αν τυχόν σε παρακολουθούν, μην έρθεις σπίτι μου, μπες σε έναν τηλεφωνικό θάλαμο και πάρε με τηλέφωνο. Εντάξει;»

Η όλη φάση έμοιαζε με τις *Επικίνδυνες Αποστολές*. Αν η Ειρήνη μού είχε ζητήσει να αποστηθίσω τη διεύθυνση και να φάω το χαρτί, θα το έκανα χωρίς δεύτερη σκέψη.

Την επόμενη μέρα στις έξι νταν χτύπησα το κουδούνι της.

Κάναμε έξωση στις δύο αδελφές της από το δωμάτιό τους και καθίσαμε να μιλήσουμε. Η Ειρήνη πήρε ένα περισπούδαστο και σοβαρό ύφος. Μου εξήγησε τι σήμαινε ΜΟΔΝΕ, τη δράση της κατά τη διάρκεια της Χούντας, τους αγώνες, την ανάγκη για μυστικότητα. Μου είπε πως στη συνοικία μας υπήρχε ένα μέρος που λεγόταν Δημοκρατική Κίνηση Νέων και ανήκε στον δήμο, αλλά μόνο μέλη της ΜΟΔΝΕ και της νεολαίας της ΚΝΕ σύχναζαν εκεί. Μου είπε πως είχαμε καθοδηγητές από τη νεολαία της ΚΝΕ, που ήταν ανώτεροι στην ιεραρχία και μας έδιναν την κομματική γραμμή. Θα τους γνώριζα σύντομα, μου είπε, και θα γοητευόμουν, καθότι ήταν φοβεροί τύποι και πρώτοι στον αγώνα. Μου είπε πως κι εγώ έπρεπε να είμαι πλέον «πρώτη στα μαθήματα και πρώτη στον αγώνα», καθώς και πρότυπο ηθικής. Δεν έπρεπε να βρίζω ούτε να προκαλώ, γιατί από εκεί και πέρα θα εκπροσωπούσα το ΚΚΕ και κάθε πράξη μου έπρεπε να είναι μέσα στα πλαίσια της ιδεολογίας και της γραμμής του κόμματος. Ακόμα, έπρεπε να κάνω τα αδύνατα δυνατά να λάβω ενεργά μέρος στον σχολικό συνδικαλισμό, με στόχο να εκλεγώ στο προεδρείο του σχολείου, ώστε να έχουμε πρόσβαση κι επιρροή στο μαθητικό κίνημα. Και να έχουμε τα μάτια μας δεκατέσσερα.

«Με ορμητήριο τη Δημοκρατική Κίνηση Νέων, τις νύχτες κάνουμε εξορμήσεις και αφισοκολλήσεις», είπε η Ειρήνη. «Είναι παράνομο, οπότε σχηματίζουμε πάντα ομάδες τριών

ατόμων. Ένας κουβαλάει τον κουβά με την κόλλα, ένας τις αφίσες κι ένας κρατάει τσίλιες. Θα έρθεις κι εσύ και θα τα δεις».

Κατόπιν μου έδωσε οδηγίες για τον τρόπο που θα ξεφορτωνόμουν κάποιον που με παρακολουθούσε.

«Πρέπει να μάθεις να αναγνωρίζεις τους ασφαλίτες. Φοράνε συνήθως γκαμπαρντίνες, είναι ξυρισμένοι, έχουν κοντά μαλλιά και πάνε πάντα δυο δυο. Άμα δεις κάποιον ή κάποιους τέτοιους, μη δείξεις ότι τους κατάλαβες. Παιξ' το αδιάφορη, μπες, ας πούμε, σε έναν κινηματογράφο και βγες από την πίσω έξοδο, ή πήγαινε σε μια καφετέρια, κάνε πως πας στην τουαλέτα και σκάσ' το από το παράθυρο».

Πήρα το ύφος του ανθρώπου που πολλά είχε δει και ήξερε και κατένευσα, ώστε να της δώσω την εντύπωση πως όλα αυτά ήταν για μένα αυτονόητα.

«Ειρήνη», είπα με το πιο επίσημο ύφος μου, «ο μπαμπάς μου έκανε τρία χρόνια στη Μακρόνησο και στο σπίτι μας ιδρύθηκε η τοπική ΕΠΟΝ. Είναι μέλη του κόμματος και οι δύο γονείς μου. Η μαμά μου είναι δημοτική σύμβουλος με το κόμμα! Δεν είμαι καμιά άσχετη!».

«Ωραία, συντρόφισσα».

Συντρόφισσα! Ψήλωσα δέκα πόντους.

«Για να το επισημοποιήσουμε, πρέπει πρώτα να πληρώσεις τη συνδρομή σου».

Το ποσό ήταν μικρό και της έδωσα τα χρήματα επιτόπου, παίρνοντας ευλαβικά το απόκομμα της απόδειξης.

Ανήκα κάπου! Μπήκα στη ΜΟΔΝΕ!